Азәрбајҹан Республикасынын Милли Китабханасы
БИБЛИОТЕКА
им. М. Ф. Ахундова

Бүтүн өлкәләрин пролетарлары, бирләшин!

Азәрбајҹан Кәнҹләри

1919-ҹу илдән октјабрын 27-дән чыхыр

АЗӘРБАЈҸАН ЛКГИ МК-нын ОРГАНЫ • «АЗЕРБАЙДЖАН ГЯНДЖЛЯРИ»—ОРГАН ЦК ЛКСМ АЗЕРБАЙДЖАНА

№ 125 (10754) ШӘНБӘ, 22 ОКТЈАБР 1988-ҹи ИЛ. Гијмәти 3 гәпик.

Республикамызын әмәкчи кәнчләри Ленин комсомолунун 70 иллијини лајигли әмәк төһфәләри илә гаршылајырлар

ТӘГВИМИ ГАБАГЛАМЫШЛАР

Әмәкдаршнефт НГЧИ дәрин гујулары газма сехинин коллективи јахшы имканларына сөфәрбәрлијә аларак 9 ајлыг планы вахтындан әвәл тез јеринә јетирмишдир. Илин әввәлиндән бери идарәнин јатагларында 26 мин сахлу тезлашыш, мә'дәнчиләрә 12 гују тәһвил верилмиш, бир милјон 300 мин манат гәнаәт әлдә едилмишдир.

Адыл-санлы буруг устасы Мәммәдјусејн Һүсејновун бригадасы јарыш габағчылыдыр. Габағчы бригада истисмара 25 гују вермишдир.

Усталардан Елдар Абдулајевин, Әли Һачыјевин бригадалары да илин илк јарысында Бејүк Октјабрын 71-ҹи илдөнүмүнәдәк јеринә јетирмәк әзми илә чалышырлар.

Рамиз ӘСКӘРОВ.

БАҒ САҺӘЛӘРИ ПАЈЛАНМЫШДЫР

Сумгајыт компрессорлар заводунда фәһләләрин истиһарәтинә, нәјдән сөзә ки, асуде вахтларында мә'нәлы кечирмәләри үчүн һәр чүр гајғы көстәрилир.

Бу күнләрдә мүәссисәнин бејүк акт залында 115 нәфәр компрессорчуја сәһәси 600 квадратметр олан бағ сәһәси бөлүнмүшдүр. Насослу гәсәбәсиндән 9 километр ләрәли, Ширван стансијасы әразисиндә дөврәлән бу бағ сәһәләри мавы Хәзәрин гумсал саһилиндә јерләшир.

Көлчәндә бағ сәһәләринә әмәкчиләрин истиһарәтинин нормал тәшкили үчүн әвәзини тәкмилләшмиш, бағларын јолларын абадлашдырылмасы, су хәттинин чәкилмәси вә башга тәдбирләр нәзәрдә тутулуб.

Адил АБДУЛЛАЈЕВ,
Сумгајыт шәһәри.

Бакы. Елләрдә әһәмијәт комбинатынын бригадири Ајкун Әлијеванын башчылыг етдији тикинчиләр бригадасы Ленин комсомолунун јубилеји шәрәфинә һәр ај тапшырыглара 115—120 фаиз әмәл едир. Шәкилдә сиз А. Әлијеванын көрүрсүнүз.

Фото С. Мәммәдовундур.

Әмәк нәвбәсиндә

Сабирабад рајонунда габагчыл тәсәрүфатлардан сәһбәт дүшәндә «Гөлөбә» колхозунун ады, биринчиләр сырасында чәкилир. Һәр өтән ил тәсәрүфатын истисадијатынын интенсив инкишафында бир пилләдир. Өтән ил әлдә етдији мүвәффәгијјәтләрә көрә «Гөлөбә» колхозу Үмумиттифаг сосијализм јарышында галиб чыхараг Сов.ИКП МК-нын, СССР Назирләр Советинин, ҮҺӘИМШ-ын вә ҮИЛКЕИ МК-нын кечичи Гырмызы бајрағына лајиг көрүлмүшдүр.

Бешиллијин үчүнчү илинин јүксәк әмәк нәтиҹәләрин илә јола салмаг үчүн колхозун әмәкчиләри сә'і вә бачарыгларыны әсирәмирләр. Һазырда әмәк нәвбәсиндә дајанан «әр тызыл» усталары 1.355 һектар саһәдә бол мәһсул јетишдирмишләр. Дөвләтә 3.160 тон әвәзинә 3.704 тон памбыг сатылмасы гәрара алынмышдыр.

Бригадаларарасы сосијализм јарышында Кулалы Мәликовун башчылыг етдији комсомолчу-кәнчләр коллективи өрәлидә кедир. Тарла өмәкчиләри 455 тон памбыг истәһсал етмәк үгрунда мүбаризә апарырлар. Мәһсулун 250 тону «мави кәмәр»ләрин бункерләриндән бошалдылачагдыр.

Бригадада даһа чох вә даһа кејфијјətли мәһсул үгрунда мүбаризәнин ән көркәмсиндә сүр'әт усталары кедирләр. Һөкүмәт Чәлилова, Чәләләр Фәрәчова, Дилбәр Исмајылова вә башгалары күндәлик јығым нормасына артыгламасы илә әмәл едирләр. Орадан мөвсүм әрзиндә адама 8—9 тон памбыг топламаға сөз вермишләр.

Ариф Аббасовун башчылыг етдији бригаданын угурлары да күндән-күнә артыр. Һәр күн тарлаләрә 100 нәфәр јахшы колхозчу чыхыр, тәдәрүк мөнтәгәсиндә 6—7 тон памбыг тәһвил верилир. Чари илдәки вәзифәләрдән сәһбәт дүшәндә бригадир билдирди:

—Ишләримиз рәван кедир. Әлверишли кечән һава шәраитинин һәр дәгигәсиндән сәмәрәли истифадә етмәјә чалышырыг. Чари илдә дөвләтә 405 тон памбыг вермәји планлашдырмышыг. Јығымын илк күнләриндән бүтүн гүввәләри вә'дин лајигинчә јеринә јетирилмәсинә сәфәрбәр етмишик.

Бригадирин бәләд инамла данышмасына һаггы вар. Доғрудан да бурада чалышан кәнчләрин гүвәси илә дағы-дар үстә гојмаг олар. Памбығчы гызлар әсл һүнәр кәстәрләрдир. Күләфруз Әлијева, Чиманә Фејзуллајева, Чејран Әзизова бригаданын мајаларындырлар. Онларын һәр бири күндә тапана 150—160 килограм мәһсул гојур.

М. Оруҹовун, С. Бабајевин, Н. Бабајевин башчылыг етдикләри бригадаларын кәнч әмәкчиләри дә күндәлик јығым чәдвәлини тамамлајырлар.

Тәсәрүфатда памбыг јығымынын сүр'әти күндән-күнә артыр. Һәр күн тарлаја мүтәшәккил гајдада 700 нәфәрдән чох памбыгчы чыхыр. Мәһсулун тарладан хырмана, орадан исә гәбул мөнтәгәсинә тез вә иткисиз дашынмасы үчүн ајрылмыш 20 автомашын, 25 лафет арамсыз ишләјир.

Бу ил колхозда машынларда 1.900 тон памбыг јығылмасы планлашдырылмышдыр. Сүрүчү-механикләрдән Исмајыл Исајев, Афөт Хәлилов, Вәлихан Һәдәров вә башгалары јығымын әввәлиндән ишкүзарлыг нүмунәси göстәрәрәк, һәр күн нәәр. дә тутулдугундан чох мәһсул топлајырлар. Колхозчулар дөвләтә сатылачаг мәһсулун мин тонуну харалсыз дашымага, мәһсулун 90 фаизинин биринчи һәфтәдә јахшы вәзијјәтдә олмасына тә'мин етмәји гәрара алмышлар. Јығымын илк күнләринин нәтиҹәси көстәрир ки, онлар әв'әдләринә лајигинчә әмәл едәчәкләр.

И. ӘСКӘРОВ.
Сабирабад рајону.

БЕШ АЈ ТЕЗ

Сов.ИКП XXII гурултајы адына Бакы нефтајырма заводунун кәнчләри Ленин комсомолунун 70 иллијинә шәрәфинә зәрбечи әмәк нәвбәсиндә једијанарат даһа сә'і ләә чалышыр, өтән һәр күну јүксәк нәтиҹәләрлә баша вururлар. Габағчы комсомолчу-кәнчләр гурултајларына таныдырлар әлавә һәр күн он тонларла јүксәк кејфијјətли нефт мәһсуллары е'мал едирләр.

Заводдакы 14 нөмрәли комсомолчу-кәнчләр гурултајынын нефтајырланлары јарышын өнүнә кедирләр. Там тәсәрүфат һесабы шәраитиндә ишләјән нефтајырлар дахили имканлардан вә еһтијат мәнбәләриндән саморәли истифадә едәрәк, заводда биринчи оларак бешиллијин үч илинин тапшырыгларына вахтындан беш ај тез јеринә јетирмиш, тапшырыгдан әлавә 8.000 тон мәһсул бурахмыш, 112 тон шәрти јаначаға гәнаәт етмишләр.

Афәрдин Вәлијевин рәһбәрлик етдији 502 нөмрәли гурултајын нефтајырланлары да комсомолун јубилеји шәрәфинә јарышда даһа мәһсулдар чалышырлар. Габағчыл коллектив илин әввәлиндән бәри тапшырыгдан әлавә 20 мин тондан чох мәһсул бурахмыш, хејли јаначаға вә електрик енерҹисинә гәнаәт етмишдир.

Гәзанчылар бу мүвәффәгијјətләрин әсас сәбәби олаән илаләләрә, тәкрар е'мала, бошдајанмалара јол верилмәмәси, технолоҹи просесләрин оптимал гајдада апарылмасы олмушдур. Елә бунун нәтиҹәсидир ки, коллектив илин әввәлиндән бәри чәдвәлә 20 күн габағламышдыр.

Инди онлар илин тапшырыглары декабрын 10-дә јеринә јетирмәк әзми илә чалышырлар.

Мәммәд МӘММӘДОВ.

— ДАҒ КӘНДИ: КҮЗӘРАНЫН НЕЧӘДИР?

Һәллини көзләјән проблемләр

Республиканын уҹар рајонларындан бири олан Лачында дүрүнлүг дәрәчә адландырдығымыз вахтдан сағлыг-һесабсыз сосиал-мә'нәви проблемләр јығылыб галмышдыр. Рајонун индики рәһбәрлији вәзијјәти тәдриҹән низамла салмаг үчүн мөвҹуд етијјат мәнбәләриндән сәмәрәли истифадә етмәјә чалышыр. Бир вахтлар әһалинин әсас етијјатларына либерал мүнасибәт бәсләнилир, сосиал мәсәләләр үчүн әјрылан вәсаит хәрчләнмир, өлү капитал илдән-илә итирилир, бутун әрзәк вә истәкләр бәдәл «план» сијаәтинә гурбан едилирди. Елә бунә көрәдир ки, инди рајонда күндән-күнә артан тикинти-гурулушлар ишләринин һәчмини кәнишләндирмәк үчүн нә вәсаит, нә дә ихтисаслы ишчи гүвәси чатмышдыр. Мүстәгил һәјата гәдәм гојан јүзләрлә кәнчи дөрмә торпаға бағламаг, онлары иш јерләри илә тә'мин етмәк инди рајонун өлагәдар тәшкилатларынын гарашда әсас башлыҹа мәсәләләр чеврилмишдир. Рајон әрәзисинә истәсәләр тәкан верән саһәләрин инкишаф етдирмәкә јанашы, мүхтәлиф сәнаә мүәссисәләринин финалларынды јарадыб кәнишләндирмәк гәрара алынмышдыр. Бу ил рајон мәркәзиндә белә мүәссисәләрдән бири—Бакы ушаг палтарлары тикиш бирлијинин Лачын филиалы истифадәјә верилмишдир.

60 нәфәрдән артыг ишчиси олан өјләр бу ил мартын әввәлиндән е'тибарән фәалијәтә башламышдыр. Фабрикдә чалышанларын демәк олар ки, һамысы кәнчләрдир. Бу кәнчләрдән 60 нәфәрә јахшы комсомолчудур. Республика палтартыхда хејли јаваш јерләшән дағлар дијарында белә бир мүәссисәнин јарадылмасы јерли гаванлар тәрәфиндән дәрин рәзајлыг һисси илә гаршыланмыб. Фабрикдә ишә башлајан гаванлар илк күндән е'тибарән әсл мәс'улијәт һиссси илә чалышыр, бутун әјләнләр, план тапшырыгларына арттыламасилә јеринә јетирилир. 5 әлчидә, 2 фасонда мәктәбә өјлүкләри тикән әмәкчиләр јүксәк кејфијјәт көстәриҹиләринә наил олмаг үчүн өлләриндән колонин едирләр. Ијул вә август ајлары әрзиндә кәнч тикиҹиләр пландан әлавә 400 өјлүк тикмиш, мәһсулун үмумн сајыны 45 мин әдәдә чатдырмышлар.

Биз филиалын рәиси Умуд Балаәшијев, истәсәлат усталары Еһтирам Мәмишов, мүһәндис-технолог Солмаз Мүсајева, комсомол тәшкилатынын катиби Хуршудбану Мәһәррәмова вә габағчыл кәнчләрин бир групу илә көрүшүб сөһбәт етдик. Сөһбәт әснасында мә'лум олду ки, бурада өн ајн етијјачлара е'тинасы јанашылмасы, нормал әмәк шәраити јарадылмамасы нәтиҹәсиндә тезликлә һәллини көзләјән бир сыра вачиб проблемләр јараныбмыш. Мүһәндис-технолог Солмаз Мусајева деди:

—Рајонумузун мәркәзиндә јени истәһсал саһәсинин ишә салынмасы бир мүтәхәссис кими мәни дә өрәкдән севиндирир. Амма, нә кизләдим, о гәдәр көтүкләнмиш, проблемләримиз вар ки, бунларын һәлли үчүн һәмкән рајонун өлагәдар тәшкилатлары бизә көмәк көстәрмәлидир. Биз јахшы колчаданкиниөвдәки иш системинә кечмәк фикриндәјик, бу исә нәтиҹә е'тибары илә мүәссисә әмәкчиләринин сајына нисбәтән артырмаг демәкдир. Лакин бир сыра мәәнвд чәтинликләр арадан галдырылмадығы үчүн бу иши сүр'әтләндирмәк имканы мәһдуддур. Көтүрәк ки адичә автобус мәсәләсини. Јарандығы вахтдан бу күнә кими бизә һәлә минин машыны верилмәјиб. Елә бунун нәтиҹәсиндә ки, мүәссисә шәһәрин конарында јерләшдији үчүн адамлар ишә вахтында кедибкәлмәкдә чәтинлик чәкирләр. Назыр мәһсулу Бакыја дашымаг вә хаммал көтүрмәк үчүн рајон автобазасы ајда чәми бир дәфә фабрикә автомобилләр көндәрир.

Автобазанын рәһбәрлији бу мүнүм ишә лагејд мүнасибәт göстәрир, нәтиҹәдә исә мүәссисәнин вахтында хаммалла тә'мин етмәк мәсәләси проблемә чеврилир. Бу да ишчиләр арасында бошдајанмаларын јаранмасына көтүрүб чыхарыр. Ишин гызғын чағында електрик енерҹисинин кәсилмәси ајда һәлә чеврилиб. Тез-тез көкрәм олуран мәчбурн бошдајанмаларын ишчиләрин әјнәјрәнә мәнфи тә'сир көстәрир. Бу кими хошәкәлмәз сәбәбләр үзүндән мејдана кәлән кәрәкликләри арадан галдырмаг мәсәләләрә бә'зән истиһарәт күнләрини ишә чыхмаға мәчбур олурыг.

Бу күнә гәдәр фабрикә абад јол чәкилмәјиб, бинанын өтраф јолларына вә һәјәтинә асфалт дөшәнмәјиб, фәһләләр үчүн буфетин јарадылмасына һәлә инди башланыр. Фабрикин клубу, дүшүнҹәсәл, гырмызы күшәси, китабханасы, истираһәт отағы, сојуныб-кејнәмә отағы јохдур. Рајона газ бору илә кәлдијиндән март, апрел вә мај ајларында сехләр тә'бин јаначагла тәмин едилмирлиәр. Бу исә, јанғынын баш вермәси үчүн әлверишли шәраит јаратмаг, тәхники тәһлүкәсизлик гајдаларына е'тинасызлыг мүнасибәт беләмәк дә демәкдир. Истәһсалат саһәләринә бухар һәдәрләмәсинә гурашдырмаг үчүн һәлә ки, конкрет бир иш көрүлмәјиб. 13 нөмрәли јол-тикинти идарәси вә дикәр сосиал-мәишәт хидмәтләри лагејд мүнасибәти нәтиҹәсиндә фабрикин јан-јерәсинә һеч бир абадлыг вә јашыллашдырма иши көрүлмәјиб. Рајон ичраијә комитәсинин фабрик коллективинә е'тинасызлығы, фәһләләр мәнафејинин зиддинә јөнәлдијимиз тәдбирләр һәјата кечирмәси адамда тәәччүб вә һејрәт доғурур. Белә ки, мүәссисәнин көләкәсинә дә даһа кеншләндирилмәси, јардымчы истәсәрруфатын, јатаг хананын, јени истәһсал көрпүсүнү вә дикәр сосиал објектләрин јарадылмасы барәдә реал перспективләр мөвчуд олдуғу һалда, бинанын бөјүрдүјүн әрәзинләр шахси тәсәрруфат саһәләринә јаланмышдыр.

Лачын шәһәринә мөвчуд олан ичтимаи-јашы вә тичарәт објектләрә һәм заманын, һәм дә јерли әһалинин тәләбләриндән хејли кери галыб. Фабрикдә ишә күнү ахшам саат 6-да сона јетдији үчүн адамлар евләринә чатанда магазалары бағлы көрүрләр. Елә бунә көрә дә ишчиләрин е'тијачларыны нәәрә алыб кејим шеләрләринин вә зәрури өрзаг мәһсулларынын күндәлик сатышы ташкил етмәк лазымдыр. Фабрик әмәкчиләринин бир гисми кәндләрдән кәлдији үчүн јолун мәркәзиндәки мәнзилләрдә јашајыр вә алдыгары маашын хејли һиссәсини кираја һаггына верирләр. Мүәссисәнин јатаг ханасынды тикиб истифадәјә вермәк исә кәнчләри бу әлвәә гајылардан хилас етмәк демәкдир.

Вахты чатмыш проблемләрин һәлли мүәссисә кәнчләринин даһа јахшы ишләмәләринә, гарышыг гојулмуш вәзифәләрин мүвәффәгијјәтлә јеринә јетирмәләринә һеч шүбһәсиз мүсбәт тә'сир көстәрәчәкдир. Бу, мүтләг нәәрә алынмалыдыр.

Бајрам АФУРЧАЛЫ.
Лачын рајону.

Ҹәбраилов рајону. К. Әсәдов адына колхозун механизатору Гәнимәт Ибадов комсомолчудур. О, тәрәвәзлардан јығылан «әр тызыл»ын Дүнјамалымлар памбыг гәбулу мөнтәгәсинә вахтында дашымасында фәргләнир. Шәкилдә: Г. Ибадов.

Фото Ә. Садыговундур.

ДӨНҮШ КҮНЛӘРИ

Август ајынын орталарындајды. Јолум Чәбрајыл рајонуна дүшмүшдү. Рајон комсомол комитәсинә сәфәр етдијим кәнчләринин көрдүјү ишләрдән, онлары нарahат едән проблемләрдән дүшүнмүшдү. Рајонумуз биринчи катибин Адил Шәрифов сәсәрасы дедиләр:

...Идарәдә һеч кәси тапмадыг. Орадан бир аз аралыда колхозун хырманы јерләшмишди. Хырманда гызғын иш кедирди. «Сары көрбә»нә машынлара јүкләјир, анбарлара дашыјырдылар.

Орада дедиләр ки, колхозун тарихиндә бу тәәрр бол тахыл олмајыб. Бу ил 1.203 тон мәһсул истәһсал едилиб. Дөмә шәраитиндә һәр һектардан 15 сентнер мәһсул көтүрүлүб.

...Сәһбәт заманы рајон комсомол комитәсинин катиби А. Шәрифов билдирди ки, Сәлим Әһмәдов чәми једди ај олар ки, бу колхозда сәдр сечилиб. Ихтисасча тарих мүәллимидир. Бир нечә ил Шаһвәлин кәнд орта мәктәбинин директору ишләјиб. Иши һәмишә тә'рифләниб. Јахшы тәшкилатчы вә тәбліғатчыдыр. Адамларла тез дил тапыр.

Колхоз комсомол тәшкилатынын катиби Минајыл Мәмудов исә белә деди:

—Бизим бу «Бакы» колхозу бешә кәнди бирләшдирир. Әсас истисадијаты да дәдә-бабадан һејвандарлыг, тахылчылыг олуб. Сон илләр исә үзүмчүлүкдә дә мәшгулуг. Нечә илләр колхозумуз кери галыр. Һеч бир өрәлијә олмурду. Бунун бир чох сәбәбләри варды. Өн башлыҹасы исә сәдр сарыдан бәхтимиз һеч кәтирмәјиб. Иллər үзүнү колхоза башга кәндләрдән, ја да рајон мәркәзиндән олан адамлар сәдрлик едиб. Мә'лум мәсәләдир ки, башга јердән кәлән сәдр бу кәндә, бу колхоза үрәкдән бағлана билмәјиб. Кәндин проблемләринә дәриндән дүшүнмүјүб. Анчаг тез дәјишдирилиб. Бунун нәтиҹәсиндә нәинки колхоза мадди зијан дәјиб, һәтта кәндә мә'нәви зәрбә дә дәјиб. Касыблашан колхоздан, шәрәфсизликдән чаванлар кәнддән үз дөндәрмәјә башлајыблар. Бир дә, гочалар кәзүнү ачанда көрүбләр ки, өвладларын һәрәси бир шәһәрә дағылыб. Кәнддән шәһәрә бир ахын башлајыб. Ачығы, әлачсызлыгдан кәндә галанларда исә колхозда ишләмәјә һәвәс олмајыб. Һәбәләт, бу илин әввәлләриндә Јенидөнгурманлы, ашкарлыдан бизә вердији имкандан истифадә едә билдик, Колхозда планлыны јахшы таныдыры, јахшы тәшкилатчы Сәлим муәллимин өзүмүзә сәдр сечдик. Дејәсән јанылмамышыг. Өрәлиләјишимиз көз гарашдырандыр... Үрәк ачыглығы илә тәкчә бир факты дејим ки, бу күнләрдә башга шәһәрләрә кедәнләрдән 30 нәфәрә јахшы кәндә гајыдыб.

Доғрудан да севиндиричи фактдыр. Бәс, буна әз'мүддәтдә нечә наил олунуб?

Нечә илләр өјн кәнд чамааты ичмәли судан корлуг чәкирди. Сәдр ишә биринчи судан башлајыб. Кәндә су чәкилиб. Бу ил кәнд чамааты үчүн 30 һектар бостан әкилиб. Адамлар гајғы көрдүкчә торпага, кәндә даһа мөһкәм бағланырлар.

...Колхозун 250 һектар үзүм бағы вар. 120 һектары бар вәрәнди. Бир көнрәли комсомолчу-кәнчләр бригадасына Мәһәммәд Исмајылов башчылыг едир. Бригаданын 40 һектар саһәси вар. Һәдәлик 30 һектары мәһсул верир. Әсасән «Ракатели» вә «Агадаи»ы сортлары јетишдирилир. Коллективә 30 Сәлим муәллимин өзүмүзә сәдр сечдик. Дејәсән јанылмамышыг. Өрәлиләјишимиз көз гарашдырандыр... Үрәк ачыглығы илә тәкчә бир факты дејим ки, бу күнләрдә башга шәһәрләрә кедәнләрдән 30 нәфәрә јахшы кәндә гајыдыб.

Доғрудан да севиндиричи фактдыр. Бәс, буна әз'мүддәтдә нечә наил олунуб?

Нечә илләр өјн кәнд чамааты ичмәли судан корлуг чәкирди. Сәдр ишә биринчи судан башлајыб. Кәндә су чәкилиб. Бу ил кәнд чамааты үчүн 30 һектар бостан әкилиб. Адамлар гајғы көрдүкчә торпага, кәндә даһа мөһкәм бағланырлар.

...Колхозун 250 һектар үзүм бағы вар. 120 һектары бар вәрәнди. Бир көнрәли комсомолчу-кәнчләр бригадасына Мәһәммәд Исмајылов башчылыг едир. Бригаданын 40 һектар саһәси вар. Һәдәлик 30 һектары мәһсул верир. Әсасән «Ракатели» вә «Агадаи»ы сортлары јетишдирилир. Коллективә 30 Сәлим муәллимин өзүмүзә сәдр сечдик. Дејәсән јанылмамышыг. Өрәлиләјишимиз көз гарашдырандыр... Үрәк ачыглығы илә тәкчә бир

БУ КҮНКҮ НӨМРӘДӘ

ГАРАБАҒЫН ТАҸЫ — Сәһ. 2.

ХҮСУСИ ВӘЗИФӘ — Сәһ. 3.

НИКАН САРАЈЫ: АДЫ ВӘ ДИКӘР ГАЈЫЛАРЫ БАРӘДӘ — Сәһ. 4.

ГАБАГЧЫЛ ТӘСӘРРҮФӘНИН ҮНВАНЫ

Волжск автомобил заводу: ЈЕНИ ҮФҮГЛӘР

ССРИ-дә ән бөјүк, Авропада ән кичичи олан Волжск автомобил заводу (илдә 720 мин машын бурахмр) алычыларын машынлардан модели, еколоҹи нормасы, гијаһчилијн үзрә етијачларына даһа тез чаваб вермәкләр јахшы илләрдә дүнја базарында өз мөвгејини хејли мөһкәмләтмәк фикриндәдир.

—Өтән илин јајынында Толјаттидә кәнду-елмн-техники мәркәзин (ЕТМ) тикинтисинә башланмышдыр. — Мәркәзин директору, «АвтоВАЗ» бирлијинә баш дизајнер Јуриј Кадаников белә дејир. — Мәркәзин вәзифәләриндән бири јени база автомобил моделләринин һазырланмасы мүддәтини азалдылмасыдыр. Биз бу кәзәрдә гүзүрүг ки, һәр беш илдән бир базара јени модело чыхыг. Өз дә иш тәкчә базарын конјунктурајындә дејилдир. Бешиллик дөвр автомобилгајырмада елмин ән јени наилијјәтләриндән бүтүнлүклә истифадә етмәјә имкан верир.

Тикилмәкдә олан елми-техники мәркәз мүһәндис вә тәдгигат корпусу, дизајн—мәркәз, аеродинамик вә акустика комплексләри, сынаглара һазырлыг көрүлүн корпусу вә тәчрүбә—сәнаје истәсәлаты дахилдир. Толјаттинин 50 километрлијиндә бүтүн бејнәлхалг тәләбләри чаваб верән полигон өнүнә јол чәкилмишдир. Бу ил плана көрә 255 тон үзүм тәнәси вермәлидирләр. Бригаданын үзләриндән Офелја Нифталијева сәһбәт заманы деди:

—Бағларымызда мәһсул чохдур. Гарышмыса мәгсәд гојмушуг ки, кәчән илки рәгәмі тәәәлејәк. Бир дә мә'сулумузу вахтында вә кејфијјәтлә јығыб тәһвил верәк. Үзүмчү рефиәләримдән Шәләт Нурушова, Фатма Бәһбудова, Һәмзә Вәлијева, Хәлифә Бәһбудова, Јахшы Вәлијева вә бағларды мәһсулу әрзиндә 30—40 тон үзүм јығырлар. Бу мөвсүмдә дә бағачылыгда өлдән вермәмәјә чалышырлар.

Үмидвардыг ки, «Бакы» колхозунун кәнчләри үзүн иллүрдән бәри кәрәндә галан тәсәрүфатлар сырасындан чыхыб, бағачылыгда өрәкли олмаг үчүн чалышырлар.

Шәмсијә КӘРИМОВА.
Чәбрајыл рајону.

НӘЧИБЛИК

Дөвләт рајонундакы 1 нөмрәли орта мәктәбдә шамдан-лары Вагифдәки 11 нөмрәли ушаг бағчасы һамилијә кетур. мүшдүр. Өтән һәфтә онлар ушаг бағчасы ганаглы өјләнди, бәзәрәк илә мәтбәхдәки ванилјалар — мәјсә, палтар, ојунчаглар ушаг бағчасы сакинләрә бир дүнја севинч бәхш етмишдир. Бәнзәр нүмә бу ушаглар хош мусиги сәдалары дәрәсәлмишдиләр. Дөвләт мәктәбләринин һазырладыглары консерт проґраму бәрәкәтә гарышдырмышдыр. Рагс, мәнәм, пе'р... нүмунә бәхшә чевриліміздир.

Дөвләтдәки ушаг бағчасы тез-тез бәзәк чәнчәнләрә сәз вермәкдә.

Партијанын XIX Үмумиттифаг конфрансынын гәрарларыны угурла һәјата кечирмәјә чалышан Воровски адына Бакы механики тәкмилләшдирмә заводунун коллективи зәрбечи әмәк нәвбәсиндә дуруҹудур. Мүәссисәдә сосиалист инчилабынын 71-ҹи илдөнүмүнү јүксәк нәтиҹәләрлә гаршыламаг угрунда көркәм јарыш кедир. Сејран Нагыјевин рәнс олдуғу чугунтөкмә сехинин коллективи өрәлидәдир. Бу сехдә Тавриз Намазовун әсасән кәнчләрдән ибарәт олан јығычылчынкорлар бригадасы хүсусилә фәргләнир. Бригада үзәләри һазырда 1989-ҹу илин биринчи кварталы һесабына ишләјирләр.

Бу бригада илә јарышан Винтор Николајевин башчылыг етдији коллективдә јахшы нәтиҹәләр әлдә етмишдир. Һәр ики бригада тәсәрүфат һесабы үсулу илә ишләјир. Әмәјин тәшкилинин бу мүтәрәгги формасы мүтәвиле нитнзамына чидди әмәл етмәји, әј мәһсул бурахылышынын гарышсыны алмага имкан јаратмышдыр.

Заводун коллективи он кичичи бешиллијин үчүнчү планынды декабр ајынын 25-дәк јеринә јетирмәји вә'д етмишдир.

Муса АСЛАНЛЫ.

Нәтиҹәләр јахшыдыр

Мүәссисәдә Бејүк Октјабр сосиалист инчилабынын 71-ҹи илдөнүмүнү јүксәк нәтиҹәләрлә гаршыламаг угрунда көркәм јарыш кедир. Сејран Нагыјевин рәнс олдуғу чугунтөкмә сехинин коллективи өрәлидәдир. Бу сехдә Тавриз Намазовун әсасән кәнчләрдән ибарәт олан јығычылчынкорлар бригадасы хүсусилә фәргләнир. Бригада үзәләри һазырда 1989-ҹу илин биринчи кварталы һесабына ишләјирләр.

Бу бригада илә јарышан Винтор Николајевин башчылыг етдији коллективдә јахшы нәтиҹәләр әлдә етмишдир. Һәр ики бригада тәсәрүфат һесабы үсулу илә ишләјир. Әмәјин тәшкилинин бу мүтәрәгги формасы мүтәвиле нитнзамына чидди әмәл етмәји, әј мәһсул бурахылышынын гарышсыны алмага имкан јаратмышдыр.

Заводун коллективи он кичичи бешиллијин үчүнчү планынды декабр ајынын 25-дәк јеринә јетирмәји вә'д етмишдир.

Муса АСЛАНЛЫ.

Редактор Ејнулла ЈУСИФОВ

Редаксијанын ünваны: Бакы, Ленин мејданы, 1. Телефонлар: 93-71-01, 93-71-02, 93-71-03, 93-71-04, 93-71-05, 93-71-06, 93-71-07, 93-71-08, 93-71-09, 93-71-10, 93-71-11, 93-71-12, 93-71-13, 93-71-14, 93-71-15, 93-71-16, 93-71-17, 93-71-18, 93-71-19, 93-71-20, 93-71-21, 93-71-22, 93-71-23, 93-71-24, 93-71-25, 93-71-26, 93-71-27, 93-71-28, 93-71-29, 93-71-30, 93-71-31, 93-71-32, 93-71-33, 93-71-34, 93-71-35, 93-71-36, 93-71-37, 93-71-38, 93-71-39, 93-71-40, 93-71-41, 93-71-42, 93-71-43, 93-71-44, 93-71-45, 93-71-46, 93-71-47, 93-71-48, 93-71-49, 93-71-50, 93-71-51, 93-71-52, 93-71-53, 93-71-54, 93-71-55, 93-71-56, 93-71-57, 93-71-58, 93-71-59, 93-71-60, 93-71-61, 93-71-62, 93-71-63, 93-71-64, 93-71-65, 93-71-66, 93-71-67, 93-71-68, 93-71-69, 93-71-70, 93-71-71, 93-71-72, 93-71-73, 93-71-74, 93-71-75, 93-71-76, 93-71-77, 93-71-78, 93-71-79, 93-71-80, 93-71-81, 93-71-82, 93-71-83, 93-71-84, 93-71-85, 93-71-86, 93-71-87, 93-71-88, 93-71-89, 93-71-90, 93-71-91, 93-71-92, 93-71-93, 93-71-94, 93-71-95, 93-71-96, 93-71-97, 93-71-98, 93-71-99, 93-71-100.

— Чыдыр дузуну тәнҹо Шушанын јох, бүтүн Гарабағын надир јемишларындан бири, нечә дејирләр, «Бәјаз әјрәгә» адландырсаг, сәһв етмәрик. Тәсадүфү дејирәм ки, сиз бу ад алтында Гарабағын, һәм да бүтөвлүкдә Азәрбајҹанын мә'марлығына, нечмиш-сәкән һејатына дајаг сахлајан роман јазмысыныз. Јахшы ки, «Чыдыр дузу» романы вахтилә әлә дүшдүјү тәрәфиндән бүтүн јазымы гијмәтини алмамыш, әсәрин мә'зәјләрини бәрәдә өтәри вә хәсикликлә јазмамышдыг. Бәтә бу јахшылардан 70 илдир јубилејинә мүнасибәт етмәк үчүн ејни әсәрин дәрин тәһлилинә чәһд едилмәмишдир. Бәлкә, бу бошлуг долдурмаг һеч заман кеч дејил, лакин әдәбијатшуналарымыз буну нә үчүн гез етсәлар, о үчүн фајдалы иш көрмүш олларлар.

Әлбәттә, бунлара сәнәдләшдирә дејирәм. Мә'сәлән, Шушанын ејни заманда Гарабағ дузунун еколожи тәһлүкә мә'рузә галмасы илә әлагәдар чохлу сөз-сөһбәтин һаһиди олмушуг. Бәтә бу «ејлу-гал» кечиб ал апокә чатмыш ки бирдән-бир јарадылмыш сүкут дөрәҹәсиндә гајыдыг. Бу дөрәҹә әсас вериб ки, Чыдыр дузу угрунда кедән мүһүм мүбаризә истәнилән нәтичәни вермәмишдир. Бунлары јахшы билирсиниз: Хатырлатмагда мәгсәдимиз одур ки, бу чох мүһүм, тә'хирәсалынмаз, һејати мәсәлә јахшылығында бизә белә дүшүнүлүр ки...

Әввәла, Чыдыр дузунун (һәм да бүтүн Гарабағын) дәрин бәлијчә нејми, јурдумузун бу кәзәл парчасынын тарихинә гыса төнәззөһ етмәдән охуучуларымыза нечә көмәк едә биләрсиниз?

— Шушада сефасыз јер јохдур, амма Чыдыр дузу Шушанын тачыдыр. Бу шәһәрдә гала диварлары арасында торпаг гадәмдән мөһдуддур. Ханлыг дөврүндән бүтүн шәһәр учун јеканә сәрраһан одан Чыдыр дузунә ханлар, вәзирләр тохунмајыблар, һәтта хан өз ғыш сарајлары Чыдыр дузунун сәнәтиндә, дөрәҹә Тохсана мешәсинин ғырағында гурулмушдур, јајлаг етмәјә—Чыдыр дузунә гајытмајыб. Она Шуша шәһәридә чох гәдимдир. Азәрбајҹанын чаванлары чохчох гәдимдәрдә Шуша јајларындан јајлајыблар, һәмин дузлу көлләри ганмышлар. Мә'лумдур ки, Гарабағ гојун-гузуну Чыдыр дузунә јајлајыб. Чыдыр дузунун башында, индики гонаг евинин јериндә вәрәм чохлу ағ чадырлар гурулмушдур. Бәлкә бир нечә ајлыг јајлаг сатарәдә гурулмуг фикрини дүшүр. Бәлкә бир гәрарын нечә бир хејирхаһлыг олдуғуну сөјләмәјә еһтијач јохдур. Әгсәнтаг бир киши Хуршид бануја јазылаилиб, дејир: «Мә'лумдур, хан гызы, нанини төнчә бәрәкәт, бүтүн шәһәрә, күлли Гарабағ етан ихтијар сизиндир. Чыдыр дузу, сатарә бәбәкләрә, Чамаат ағдыдан төмәнә едәрәм, бу јадигарын рүһунун, торпағын, јолдадыр олмасыны рица биләрсәнмә. Бәлкә бир јерә гајтмаг учун Шушада мүнасиб бир јер тапмаг мүмкүндүр».

Хуршид бану дүшүнүб-дашынмыш, фикрини дејмишдә. Јени кәлмишкән дејим ки, һәмин ушаг санаторијасы Натәванын евиндә јерләшир, Әлбәттә, бәлкә әлә мәсәдә учун һәмин бина јаратмагдыр, үлгуг јерләр, ушаг евинә чохлуја бәхшедилмишдир. Хусуси гәрар олмасаг учун мүалијәканәсинә елә вәзијәтдә галмасына бизләрдән гејри кимләр дәјәр ки? Бојук шәһәрин ев-музејинин јарадылмасы һазырдан ез һәллинә көләнәр. Шушанын тарихи абидәләри арасында о бинанын хүсуси тарихи әһәмијјәти вә әһәмијјәти јахшы бәлли дејил?

Гарабағын, Шушанын, Чыдыр дузунун тарихи мәсәләсинә кәлинчә, бизләр бу дијарын бу вә ја дикәр тарихи һөгүгләрә дәрәҹә әсәрләр јазмышыг. Гарабағ јахшылыгын әлбәттә, ајрыча тарихи вар. Бүтүнлүк әлагәдәр «Гарабағнамәләр» јазылмыш тарихи китабдыр, әсәрдир. Үмумән Гарабағын тарихи јахшылыгын әдәбі илә бир күндә, дөгулуб, он-он әсәрләрә јашамагдадыр. Оны хусусилә нәзәрә чатдырмаг лазым билирәм ки, әкәр јаздығымын мәнә хилаф чыхмырса, о тә'рифә чәтә бојук Азәрбајҹанын мә'ләлләри өз шәһәрләри арасында бу чох бөјүк тарихи әсәрләр һеҹ олунмуш, он чох төрәнәм едилмиш Тәбриз вә Шушадыр. Шушаја—онун тарихинә, кәзәллијләринә, (тамамилә јығындар ки, Шушанын тәбиәтини, шәфа гүдәтини, кәзәллијини һеч бир вәситә илә тәрәнүм етмәјә башы чатмаг мүмкүн олмаг дејил) проблемләринә һәср едилмиш бөјүк әсәрләрин бир гисмини хатырлатмаг истәјирәм, өз да ирәм өчүмдә, дана тутулму ләләрдә: Ә. Һагвердијевин «Аранмәзмәзмә», Ш. Чәмәнлинин «Гаҹ-ҹәнҹ», Ф. Чәбрајылын «1905-ҹи ил», Ф. Ибрагимовун «Јусиф Вәзир Чәмәнсәмәнлинин «Гаҹ ҹәнҹ» («Ики ағ арасында») романы, Сәмәд Вургунун «Вагиф» пјесі, Илјас Әфендијевин «Натәванә» пјесі, Мәммәд Рәһимин «Натәванә» поемасы, маним «Чыдыр дузу» романым. Бунлар јазылмыш, Әкәр әсәрләри, ше'рләр, мәгаләләр, һекајәләр, повестләр өз-өзү, сајы-һесабы чәтин билинир. Халг өз Вәбәкинин, Хорсунлусуну, Гачаг Нәбинин дөрин, һәссаз мәһәббәтә сәдәнә учун өзү дә, онун гаҹ-ҹәнҹ јолларынын чох-чох, да онлар бәрәдә јаздыгларын, сәнә әсәрләри, романлар, мәнзумәләр, фырча-тишә әсәрләри јарадылмаг вә јарадылмаг. Торпағын да, Вәтән өз јолунда да бәлә сағлыгы, сечилмиш ләр вә ләрдә елә бәлә чох, әнәмәбәтә төренмүш елә бир јер. Шушадан бәјүк, чешид-чешид әсәрләрин јаранмасы, јаздыг. Оны да хатырлајын ки, бу әсәрләрин һамысында Чыдыр дузу даһа дөрин мәһәббәтлә төренмүш олунур. Бирә чох мүхтәлиф тәмәјлләр ки, ајагы Шушада дөрәҹә олса, Чыдыр дузуну өз гуруб онун сефасы бәрәдә үрәкдолусу дејәнләрдә. Көрүн инди өз јерә кәлиб ки, Чыдыр дузуну мүдафиә етмәјә галхмышыг. Адәм-санны сөнәт адамларынын, Шушанын кәнәнләрин һамысынын, мәтбуатын һәрәсинә гулаг асмалыдыр. Јенә ки, даһа чохлу өсәрә бинәмә етмәлидир...

Бир нечә кәлмә да «Чыдыр дузу» романы бәрәдә. Мән һәмишә мәшгул олдуғумдан, бир-бирләрә ардынча әсәрләр кәзәдыгымдан чохлу китабын тәлә'сә илә мәрәзәсинә елә дә вахт тапа билмирәм. Бир да «Чыдыр дузу» мәтбуатда көрүнән кими, мәгаләләр бир-бирә дүнән дүнән үзәлдә нечә ким хәбәр вермәдән, кәлди, һәтта да јазылдар. Онлары мән үмумәлә мүнасибәти бәсәб етдиклә мәтбуата, нәзәрә алмаг бир дәфә ејнилә ки, «комиссија» вәлиәт рәһбәрләри илә мәсләһәтләшиб. Бирбаша дејирәм, онлардан горху Чыдыр дузунә, бу тарихи тәбиәт абидәсинә олан гәдәр гәрәзсизлиә алмаг чәсарәт едә биләрдә? Бәлкә бәзи сәмәдә учун мүәлләфләрин «Ашна, һалын нечәдир?»—дејә соруушмасы дөгрү, шүбә, дөвләт әсасиндә гајыдыр:

СТЕПАНАКЕРТ

Н нисәсә гәрарлағынын бәрпасы, подполковник В. УЗЈЛАНЛА сөйләт

— Валери Ваграмович, сентјабрын 31-дә мухтар вилајәтдә хүсуси вәзијјәт вә комендант сааты тәтбиг едилмишдир. Бәс фәһәрлә дәдәбирләр һагғында гәрарын гәбул едилмәси нә илә әлагәдар олмушдур?

— Бу, о заман јаранмыш вәзијјәтдән иряли көлмишдир. Шәһәрин сәнаје мүәссисәләринә, истиһсал нәгліјәтә тә'силлә башланмышды. Сонра, сентјабрын 15-дә исә гочаванкар әмәк-рәнгләр олан күтлә вилајәт прокурорлуғуна тәрәф һәрәкәтә башламышды.

Онлар нијә мәнз прокурорлуға тәрәф јол алмышдылар? Иш бундадыр ки, прокурорлуғун ишчиләри рушвәтхорларын, коррупсија илә мүбаризә олан вәзифәдә шәхсләрин, истиһсал тәрәфләрин әлејһинә чыхаҗг ишләр галдырмышдылар.

Ифша олунмагдан горхан һәмин шәхсләр прокурорлуг бинасына һүчум етмишдиләр. Даш, дәмир дәјәнәкләр ишә дүшмүшдү... Бинаја зијан дәјмиш, азғынлашмыш фырылдагчыларын гаршысына алмаға чәһд көстәрән һәрби хидмәтчиләр сахләт алмышдылар.

Сонра һадисәләр белә чәрәјан едәмишдир: сентјабрын 18-дә Ленин адына мәркәзи меејданда митинг тә'јин олунмушду. Јери көлмишкән, шәһәр идарәләри дә бурада јерләшир; мә'лум олдуғу кими, Степанакертин фасиләсиз, шәһәрдә һәјатынын тә'мин олунмасы онларын иш дәрәчәдә дөгиг ишләмәсиндән асылыдыр.

Биз бүтүн бунлары, һәмчинин күтләнин асанлыгла чошуб көзләнилмәз һәрәкәтләр тәрәфә бөјүнмәјин нәзәрә алараг, меејданы әлатәјә алдыг. Јерли һакимијәт органлары исә Гәләбә меејданында митинг кечирилмәсинә ичазә вердиләр.

Митинг башланды. Онун бә'зи иштиракчылары Дағлыг Гарабағын Ермәнистана бирләндирилмәси һагғында фикирләр сәсләјир, бә'зиләри исә мухтар вилајәтдә вәзијјәти нормаллашдырмаға чағырдылар. Гејд етмәлијәм ки, митинг сакит шәраитдә кечирди. Лакин дүз бир саатдан сонра кимсә белә бир шајиә бурахды ки, Степанакертин јахшылығында јерләшән Хочалы кәндиндә ермәниләри дөјүр, ермәни гызларыны зорлајырлар... Митинг топлашмыш гызғын күтлә еле о дөгигә санки кимнисә әмри илә һәмин кәндә тәрәф јол алды.

— Оклар тәхминән нечә нәфәр иди?

— Ики минә јахын. Ермәни вә азәрбајчанлы әһали арасында баш верән савашда сојуг вә одлу силаһлан истифадә едилди, 42 адам јарәланды.

Тәбиидир ки, милис, һүгуг гаҳаларыны мүһафизә едән гүвәләр тәдбир көрмәјә мәчбур идиләр. Тогтушманы төрәдәнләрдән јүзләрлә сојуг вә одлу силаһ мүсадирә едилди. Сонрадан апарылмыш јохлама көстәрди ки, иштишаш гәсдән төрәдилмишди.

— Бәс о куман етмәк олар ки, Гәләбә меејданында мәнтиги сахлатмасаң нечә-нечә кимләрә ачыг-ајдын тә'мин едилмәмиш, Екстремистләр сығнағдан кечирилмиш васитәләр — провокасијаја әл атмышлар. Дахили гошунлар бу заман нечә һәрәкәт едирдиләр?

— Бизим гошунлар күтләнин характер дашыјан ичтимаи позғунлуғлар заманы нөвәрдә тутулан гаҗдалара там мүвафиг сүрәтдә һәрәкәт едирдиләр.

— Лакин бәс шајиәләр јајылмышдыр ки, дахили гошунларын дөјүшүнүн өлүләр тәрәфиндән етмишләр, бәс олубму?

— Мәс'улијәтсиз адамлар, нечә десән, бизә гара јахырлар. Бизи төһмәт, гәрәздә, зорламада тәсәввүр едирләр. Дөјә биләрсән; дахили гошунларын силаһ тәтбиг етмәси һагғында мәнә һеч бир факт мә'лум дејилдир.

Степанакертдәки партија тәшкилатларындан бириндә катибинин олүмүндә дахили гошунларын күјә алы олмасы һагғындакы шајиә дә ишә шәрдилмишдир. Бу шајиә дә еле һәмин фитнәкарлыг мәгсәдләри илә бурахылмышдыр. Әслиндә исә шәһәр фәаллары јығынчағында иштиракчыларындан бири инфарктдан вахтсыз вәфат етмишдир.

— Хүсуси вәзијјәт вә комендант сааты конкрет олараг һансы тәдбирләри нәзәрдә тутур?

— Митинг, нүмајиш, тә'тил кечирилмәси, партијалыг маддәлар, одлу силаһ сахланмасы, хүсуси бурахылыш вәрәгәси олмајан һәр һансы бир һәрәкәт нөвүнүн сааг 21-дән сәһәр саат 6-дәк тәрәфләрә хүсуси бурахылыш вәрәгәләри олмајан шәхсләрин еле һәмин вахтда күчәдә көрүнмәси гадаған едилмишдир.

Дахили гошунлара вә һүгуг мүһафизә органларына комендант саатлыы позан вәтәндашлары тутуб сахламаг, һәгиґәт вәсиәтләрини јохламаг вә паспорт рәжиминә нәзарәт етмәк һүгуғу верилмишдир.

— Валери Ваграмович, дахили гошунларын дөјүшүндән милли тоғгушмаларын төрәдилмәсинә гәдәр олан мүддәтдә чыхан тогтушмаларда арадан галдырылан мәрдләр, сојутгаллылыг көстәрмәләр. Бир нечә мисал кәтирә биләр. сизмәми?

— Баш лејтенант Г. Васенковун башчылығы етдији дәстә күчәләрин бириндә нөвбәдә чәкилдиләр. Чамаат арасындан гәфилдән онлара тәрәф өлдәгаларма гумбара атылмышды. Бизимјәти бир әсгәр гәрмәтләндирән забит гумбараны дәрһал тәһлүкәсиз јерә тулламмышдыр. Гумбара партламышы, амма һеч кимә хәсарәт јетирмәмишдир.

Капитан С. Ковалчукун хидмәт етдији бөлмә меејданда азғынлашмыш хулиганлар күтләсинин гаршысына алаг мәлиг ишчиләрнә көмәјә көлмишдиләр. Дөјүшчүләрә даш, бору көсикләри, бутулкалар тулланыды. Сырави әскәр А. Грушев бирдән көрүр ки, хулиганлардан бири чај дашына капитан Ковалчука тәрәф тулламыр. Әскәр әсәнсиз чөлд забитин гаршысына атыр. Даш дүз онун үзүнә дәјир...

Александрын һәјаты тәһлүкәдә иди. Һәрби тибб ишчиләри көмәк үчүн Н. И. Пирогов адына 2-ни Москва тибб институтунун професорсу Владимир Тимофејевич Пачуна мүраҗиәт едиләрә. Чәрраһ әмәлијјаты мүвәффәгијјәтлә кечди.

Инди чәсур дөјүшчү јенидән хидмәтини давам етдирир. О, «Гырмызы Улдуз» ордени илә тәлтиф олунмушдур.

— Степанакерт әһалисин илә сөһбәтләрдә сиз, јәгин ки, онларын дахили гошунлара, хүсуси вәзијјәтә тәтбиг едилмәсинә мүнасибәтләрини өјрәнмишсиниз? Онлар нә дејирләр?

— Әвәлләр, тәбии ки, бә'зи јерләр әһали илә умуми дил тапа биләмидиг. Онлар өз гәзәбләрини, наразылығларыны кизләтмирдиләр. Иш о јерә чатмышды ки, бизи ишгал, чыларда мүтәәссиз елә јерләрә чатмышды ки, бизи ишгал, чыларда мүтәәссиз елә јерләрә дүшмүшдү.

Сонра исә мүнасибәт тәдричән дәјишмәјә башлады. Адамлар көрдүләр ки, биз шәһәрдә вәзијјәти нормаллашдырмаг истигадында олан јекәнә гүвәләјик. Дөјүшчүләр ки, арды-арасы көсилмәјән митингләр, нүмајишләр, тә'тилләр онлары јормушдур. Бунлар һалал зәһмәтлә доланмајан адамларын хәрјинә дејир. Иштишаш төрәдәнләрә горшу тәтбиг едилмәлидир.

ЈЕРЕВАН

Подполковник В. РАКИТИНЛӘ сөһбәт

— Виктор Василјевич, Јеревана көләркән сизи ән чох тәәччүбләндирән нә олду?

— Нә гәдәр горхбо көрүнсә дә, шәјләләр. Даһа дөгрусу, онларын һәддиндән чох олмасы. Сизә бүтүн үјдурмалар һагғында данышмаҗачам, анчаг бирисинин үзәринә дајаначағам.

Шәһәрдә дахили гошунларын гәддарлығына аид бир бир «факт» ијнадла ачыгдан-ачыға кечирди: күјә, шаһидләр вар, онлар көрмүшләр ки, әскәрләр ушаглары аналарын ачгуғундан аларак јерә чырпмышлар...

Бу нә заман, һарада баш вермишдир? Бу суаллара һеч ким чаваб верә билмирди.

Фикирләширәм ки, белә үјдурмалар ачыг-ајдын бир мәгсәд күдүрдү; асајиш горујан гүвәләрә өз тәбиатдан салмаг, јереванлыларда онлара гаршы инамсызлыг әмәлә көтирмәк вә онларын бу инамсызлығына тәдричән мүгавимәтә чевирмәк.

— Јәгин ки, әскәрләр фәвгәл'адә вәзијјәтләрә дә дүшмүшдүләр.

— Бәли, өзү дә тез-тез. Лакин мән өнү демәк истәјирәм ки, дөјүшчүләримиздән һеч ким вичданынды унутмады, онларын һәмиси анда өз әскәри борча садиг галдылар. Онлара јүз мәбләғ пул, шиштәли ичкиләр, нарын тик маддәләр, гәдәр токлиф едиридиләр ки, бир анлыга да олса, сајғылығларына итир, синләр...

Лакин, тәкрар едирәм, һеч кәс фитнәкарлыга үјмәди. Мән бунда сијаси органларын, партија вә комсомол тәшкилатларынын бөјүк хидмәтини көрүрәм; онлар дөјүшчүләрдә әскәр шәрәфи вә борчу һагғында јүксәк анлајышлар тәрбијә едә биләмишдиләр.

— Дахили гошунлар инди Јеревада һансы вәзифәләри јеринә јетирирләр?

— Милис ишчиләри илә бирликдә шәһәрин күчә вә меејданларында гајда-гануну горујур, һәјаты тә'мин едән објектләри, партија вә дөвләт идарәләрини мүһафизә едирләр.

— Дөјүшчүләр, чох куман ки, хидмәт едәмәкдән савајы, Јереванын әмәк коллективләринин нүмајәндәләрин илә дә көрүшүр, достлуг әлагәләри јарадыјлар...

— Әлбәттә, Мисал үчүн, бизим нисәсинин әсфәалијјәт артистләри «Масис» бирлијинин, Ф. Е. Дзержински адына дәзкәнгәзләрә заводунун әмәк коллективләриндә, республиканын колхоз вә совхозларында гыфх дерд консерт вермишләр.

Биз «Ерабуни» елм-истеһсал бирлијиндә дә өз бәрәмиздә хүсн хатирәләр гојуб көлмишик. Биз онлара пәнкионатын вә санаторијанын тә'мин едилмәсинә көмәкләр көстәрмишик.

Бизим бөлмәләрин јерләшдији Јереванын интернат мәктәбинин мүәллим вә тәрбијәчиләрини гәзет васитәсилә ән сојуг арзуларымызы бildирмәк истәјирәм.

Достлар, дөјүшчүләримиз өз көстәрдикләри дөгиг вә гајғыја көрә, гонагпәрвәрлијә вә әхлагијјәтә көрә саг олун!

Даһа бир мәсәлә һагғында, чох куман ки, тәкчә мәни дејил, чохларына нарәһат едән бир мәсәлә барәсиндә дә данышмаг истәјирәм.

Тәәссүфлә демәлијәм, бә'зән елә вәзијјәтләр олур ки, саглам дүшүнчә јох, емосијалар үстүнлүк тәшкил едир. Белә оланда һәјатымызын ади әһвалы өзүнү тәбии мәчрасындан чыхыр. Степана. көрдә вә Јеревада да белә олмушдур...

Бах, буна көрә ә, гәдәгаванын јарадылмасы үчүн тәдбирләр, өзү дә мөвбәјн тәдбирләр көрүлмүшдүр. Бу, әрмәни халғынын күнаһы јох, фәланәтдир.

Кимләрсә тогтушмалар төрәдәрәк, дахили гошунлара гаршы тәәччүб һисси јарадарар бу фәланәтдән өз хејринә истифадә едир.

Ахы, бу, бизим халғымыз вә бизим гошунларымызды?

Кетдикчә даһа чох адам белә бир нәтичә әлдә едир ки, даһа көркинлик, инсанлар арасы адәвәт шәраитиндә јашамаг мүмкүн дејилдир. Итишашлар төрәтмәјә, тә'тилләрә, һакимијјәт органларына табе олмамаға сәсләјән фитнәкар чағырышлар елә вәзијјәт јарада биләр ки, ондан чыхыш јолу тапмаг чох чәтин олар.

«Ветеран» һәфтәлик гәзетинин 41-ни нөмрәсиндән көрчүнү едилмишдир.

ХҮСУСИ ВӘЗИЈЈӘТ

Мәтбуат, радио вә телевизија мә'луматларындан билиндији кими, Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәтиндә, Азәрбајчан ССР-ин Ағдам рајонунда хүсуси вәзијјәт вә комендант сааты тәтбиг едилмишдир.

Интишар асајишин мүһафизәсиндә дахили гошунлар да дахили ишләр органларына көмәкләр көстәрирләр.

Мүхбиримиз С. Оксејленко јеничә Степанакертдән гајытмыш подполковник Валери Ваграмович Узјланла вә төхмини ики ај әрзиндә Јереванда олмуш подполковник Виктор Василјевич Ракитинлә көрүшмүшдүр.

Бакы. Н. Нәримановун хатирә музејинин бир күшәси.
Фото С. Расминдиндир.

АМЕРИКАЛЫ ТӘЛӘБӘЛӘР НӘЈИ БИЛМИРЛӘР

Америкалы тәләбәләр кимја вә биоложијадан јарыҗ јығылдыгдан нисбәтән гат-гат јенә баш чыхарырлар. Бу ҳәфтә АБШ-ын технолоҗи гәјмәт бүрсунун (ТГБ) дүнјанын 17 өлкәсиндә анардыгы тәдгигатын Лос-Анжелосда дөрт олунмуш нәтичәләри дә тәсдиг едир. Бәзән фәнлар тәрәфә онлар һәтта, мисал үчүн Сингапор вә Гонконгун тәләбәләрин белә нәәзәрә чарпачат дәрәчәдә кәрдә гојарат ахырынчы јери тутурлар.

Өлкәнин мәктәб вә университетләриндә тобшијјат елмләринин тәдрис сәвијјәси Јапонија, Бөјүк Британија, Macарыстан, Полша вә бир сыра дикәр өлкәләрин мүәссисәләриндә јахшылыгдан кери галыр. Һәр үч Америка мәктәбиндән бириндә физика дәрсләри, һәр бешә мәктәбдән бириндә кимја дәрсләри үчүн мәјдәтлә кечирилмир. Јухары синиф шакирдләринин он фанзи биологијанын өјрәнмир. Мә'рузәнин мүәллифләри гејд едирләр ки, бу чүр вәзијјәт тобшијјат елмләри саһәсиндә бәлкә чүзи сүрәтдә кери галса белә вә нисбәтләр Авропа вә Асијадан кәдр ахтармаг мүмкүнчүјү гаршысында галар. Америка ширкәтләринин бир чох бу мәсәлә илә әртә фәал мәшгул олурлар. Вәзијјәт бир дә онунла көсинләнир ки, кәнч америкалыларын дөгиг елмләрә марагы сон илләр әрзиндә кедикчә азалмаг дүшүр, ТГБ-нин кәлдији нәтичәләр көрә мүһәндис ихтисасы үзрә али мәктәбләри битирәнләрин сајы 2000-чи иләдәк даһа јарым мәјдәндә азалачагдыр.

— Бизим шакирдләрин бә'зи сәвијјәси һәддиндән артыг ашағыдыр»—АБШ-ын тәһсил назирлијинин бу јахынлардакы мә'рузәсинин мүәллифләри дә белә гәрара кәлмишләр. Тәдгигатчылар гејд едирләр ки, шакирдләрин чоху орта сәвијјәли бадәни мәтләбләри ичаләсиндә охуја вә мәзмунуну баша дүшә биләнләр. Елә бунә көрәдир ки, орта мәктәбләрин 20 мидјонадәк мә'зуну пешә саһәси олмасы, ашағы ихтисаслы ишчи кифајәтләнмәли олур.

Һәм дә тәһсил сәвијјәсинин ашағы олмасы өзүнү дөгмәк олар, бутун саһәләрдә көстәрир. Мәсәлән, елә ајаллыгын 75 фаизинин Иран көрфәзинин һарада јерләшдији барәдә тәсәввүрү јохдуг. 45 фаизи билмир ки, Мәркәзи Америка, Бөјүк Британија јахуд Франса һарададыр. Һәмин көстәриҗләрин бә'зиләри АБШ-ын Милли һүгуғ-рафија чәмијјәтинин сифариш илә Геллан Институтунун апардығы тәдгигат нәтичәсиндә мә'лум олмушдур. Чәмијјәтин президенти Г. Гросенор мүхбирләрә е'лан етмишдир ки, белә мә'луматсызлыгдан сарсылмышдыр. Америкалыларын 57 фаизи өз өлкәсинин әһалисинин сајынын тәхминән дә олмасы дә билмәмишдир. Сорғуда иштирак едәнләрин анчаг јарысына мә'лумдур ки, сандинчуларда контраслар арасындакы һәрби әмәлијјәт Никарагуада кедир, чохлары белә һесаб едирләр ки, бизим тогтушма ја Ирандадыр, јахуд да Ливанда, һәр үч америкалыдан бири билмәмишдир ки, НАТО-ја һансы өлкәләр дахилдир, 16 фаизи исә демишдир ки, Совет Иттифагы һәмин блокун үзвүдүр.

Гросенор демишдир — «Нәрәкәтлә дөгрудан будур ки, 18—24 јашлы америкалылар чөғрафијаны өјрәнмәдикләри даһа јашлы һәмкәләрләриндән хејли чох билирләр. Тәдгигатын кедиши заманы 9 өлкәнин—Канада, Франса, Италија, Јапонија, Мексика, Исвеч, Бөјүк Британија, АБШ вә АФР-ин әһалисин арасында чөғрафи биликлләр үзрә мүгајисәли тәһлил апарылмышдыр. Америкалылар јалныз италијалылара вә мексикалылара кечәрәк једдинчи јери тутмушлар. Чөғрафија саһәсиндә ән савадлылар исвечләр олмушлар.

Амма јаранмыш вәзијјәт драматик һал кими бахмаг олмаз. «Алынан нәтичә бешә ил бундан әввәлкинә нисбәтән дөгрудур, јахшыдыр, — дејә тәһсил назирлији кечмәкчиси Честер Фини билдирмишдир,—бунлар көстәрир ки, биз лазым олан нәтичәмизә һәрәкәт едирик. Лакин, әлбәттә, ки, өзүмүз дә аста...».

П. СЛУТКИН.

САҒЛАМ УШАГ САҒЛАМ КӘЛӘЧӘКДИР

—Чохларына көрә ушаглары гејдинә онларын доғулдуғу күндән галмаг лазымдыр,—дејә Бакыдакы 2 нөмрәли гадын мәсләһәтханасынын тәчрүбәли һәкимләриндән сајрылан Хәдичә Мәмәдова сөһбәтә башлады.— Бу фикирдә разылашмаг күл бәлаларымыза, ән азы лагеід мүнасибәт, нечә-нечә ушагын анадан шикәст, хәстә доғулмасы илә бағлымаг дәликдир. Ушаға тәјин о, һәлә ана бәтниндә икән көстәрилмәлидир.

Бу һәгигәти Х. Мәмәдова өз 20 иллик фәалијјәтиндә јәгин етмишдир. О, ушаглары јүксәк јашлы, нечә-нечә ушағын анадан шикәст, хәстә доғулмасы илә бағлымаг дәликдир. Ушаға тәјин о, һәлә ана бәтниндә икән көстәрилмәлидир.

Бу фикирдә разылашмаг күл бәлаларымыза, ән азы лагеід мүнасибәт

Ә **ВӘЛҸЛӘ** ады бәрәдә. Јенә дә охуҹуларымыздан чохлу мәктуб алмышыг. Мәктублар мүхтәлиф мәсәлә дир. Мүәллифләримиздән бир гисми етә нөмрәләримиздә тәклиф олунан әдәбләр әз мүнасибәтләрини билдирир, бир гисми јени тәклифләр верир, бир гисми дә сарајын адыны дәјишдирмәкдә — «Сәадәт» сахламағы үстүн тутур.

Кәлин, онлары бирликдә нәзәрдән кечирәк. Узаг Петрозаводск шәһәриндән Накинг Ејвазов јазыр: «Јеллин Фузулу рајонунун Һорадиз гәсәбәсиндәјәм. Бурада һәрби хидмәтдәјәм. Өзүм кичик сержант, бөлмә командирејәм. Һиссәмиздә азәрбајчанлылар чохдур. Чохумуз догма торпағда сәдрәјмиз гыслар кәлдиҹи. Һамымызын да арзусу бирдир: онлар бизә вәфалы олараг галсынлар. Јалныз гаршылығлы вәфадыр бизи јашадан. Сөзүмүн чалы будур ки, Бакыда ачылмыш јени никаһ сарајына да елә **«Вәфалылар»** ады верилсин».

Республикамыздан узагларда—Иркутск шәһәриндә һәрби хидмәтдә олан дикәр бир һәмјерлимиз Рүһәддин Оручовун исә мәктубунда тәәччүб һисс олунур: «Мән баша дүшүрәм, бир һалда ки, һагтында сөһбәт кедән сарај чаванларын никаһларны гејд етмәк үчүндүр, дәһә башга ад фикирләшмәк нә јазыдыр? **«Никаһ сарајы»** адынын нәји пидир ки?».

Башга бир мараглы мәктубу да Татарыстандан алмышыг. Ону редаксијамыза Јагуф Әһмәдов көндәриб. Јазыр: «Мән орта мәктәби түркмен дилиндә битирмишәм. Лакин азәрбајчанчанын да ө'лә билирәм. Гәзетинизин даими абунәчисијәм. Никаһ сарајы үчүн мән дә бир ад тәклиф етмәк истәјирәм: **«Күлүстан сөлмасын».** Нијә мән бу ады сечмишәм? Орланла тыз севишләрләр, өнләјмән бағлајырлар, никаһларыны гејд едирләр. Никаһ күнү исә күл-чичәк әлиндән тәпәмәк олмур. Бу күлләр, тәбии ки, әввәл-ахыр солур. Гој тәзә евләнәнләрин мәһәббәти бу күлләрә бәнзәмәсин, солмасын!».

Бунә бәнзәр башга бир мәктубу исә бизә Ермәнистан ССР-ин Вәрденис рајонунда Әли Вәлијев көндәрибә. Јазыр: «Никаһ сарајында кәбин кәсдирән кәнчләр дүнјанын ән көзәл кушләриндән бириндә—Ордар јурдунда јашајырлар. Бә Ордар јурдунун адыны јүксәк тутмаг үчүн онун сакинләри тәзә јурдларына аилә мәнкәмләјини, өвәдлијини горујуб сахламалыдырлар. Гој сарајын мәшәји јандырылсын ә етмәк олар. Никаһ сарајына исә бу гәдәр гонаг чағырмаг, сизчә, нә дәрәчәдә ағлабатандыр? Ахы, јени сарај нә гәдәр кениш олса да, күндә бу гәдәр гонаг гәбул етмәк имканына малик дејил. Тәсәввүр един: бурада күндә 20—25 кәнчин никаһы гејд олунур. Һәр дәфә дә бу кәнчләрин јанында 30—40 адам дуруб калса, көрүн, бу, күндә нә гәдәр едир?.. Һәр бири дә ајрыча шәкил чәкдирмәк, видеокамераны өнүндә өзүнү јахшы јер кәлмәк... ајрыча сүјдә олур. Бә'зән, һәтта бутун бунлара ујуб бајә-кәлинјаддан чыхаранлар да олур...

Икинчиси, тәкрар едирик: јени сарајда күндә 20—25 кәнчин никаһы гејдә алыныр. Сизчә, бирәнчә мәкәмдә нә гәдәр вахт ајрыла билир? Узағы, јарым саат. Тәәссүф ки, тәзә евләнәнләрин һеч дә һамысы буну баша дүшмәк истәмир. Кәлирләр, никаһларыны гејд едирләр, сонра исә... сарајын залларында, отагларында бирбәһәр, һәјәтбачасыны гарышбағарыш кәзмәк истәјирләр. Доғрудур, онлары да тынамаг олмаз. Амма нәәрә алмаг лазымдыр ки, никаһ сарајы музејдејә, онун һәјәти да парк... Һеч музејләрдә експонатлара әл илә тохунмаға имкан верилмир... Һеч паркларда күлчичәкләрин арасында кәзмәјә имкан верилмир... Никаһ сарајында исә... Кәлин, тәәчүб өзүмүзү јох, башгаларыны да дүшүнүк!

Һәгиги, сон ирадымыз бәрәдә. Никаһ—севән кәнчләрин һәјатында ән севинчли күндүр. Одур ки, бу күн һамы дејә-күлмәли, севинмәлидир. Чох вахт әлә белә дә олур. Бә'зән исә... Тәзә евләнәнләр тәбрик едилир, Менделсонун маршы чалыныр вә... ушаг арламасы бу мусигинин ағ гала батырыр... УзаҚлар тахылыр, «Вағзалы» чалыныр вә... көрпә чығыр: тысы-она мане олур. Билмирсән, тәбрики динләјәсән, јохса ушағы сакитләшдирәсән... Одур ки, кәлин, бирликдә дүшүнәк: никаһ күнүнә көрә ушаглары да көтирмәк начибдирми? Ахы, онларын бурада өзләрини нечә апарчағына, ағламаларына, тыпырдамаларына, шыјтатлығы етмәјәчәјинә, бир сөзлә, бу шән мәрасимә мане олмајачағына ким зәманәт верә биләр?..

Кәлин, бутун бунлар барәсиндә һамылығла дүшүнәк. Әв ону да нәәрә алаг ки, сарајын ишчиләри күндә бизим кими нечә-нечә кәнчи көрүб едиб, јола салырлар. Кәлин, елә едәк ки, өз онларын ганыны гаралдаг, нә дә өзүмүзүн. Данышдыг?!.

Азәр ӘЬМӘДОВ.

НИКАҺ САРАЈЫ: АДЫ ВӘ ДИКӘР ГАЈҒЫЛАРЫ БАРӘДӘ

Вә дикәр гајғылары бәрәдә. Иш елә кәтирибә ки, сон бир нечә ај әрзиндә дефәләрлә јолум јени никаһ сарајына дүшүб. Онун директору Һәгигәт Солимова илә, дикәр ишчиләрлә дефәләрлә сөһбәт едәмишәм. Јени сарајын јени-јени проблемләри, гајғылары илә таныш олмушам. Јегин тәәччүбләнәчәксиниз: мәкәр белә кәзәл, мүгәддәс бир очағын да проблемләри вар? Доғрудан да, илк бахышда сиз һаглысынызы: биналарда ән кәзәл бинадыр; өзү дә һәјатда ән мүгәддәс иш үчүн ајрылыб. Дүздүр. Лакин...

Вахтилә «Брежневрин евләниши тананын бу мәктәбин бина никаһ сарајына верилдикдән сонра кәбинләрини бурада кәсдирмәк истәјәнләрин сајы гат-гат чохалыб. Бу, тәбиидир: чүнки, кәнчләримиз һәјатларындакы ән мүгәддәс аддымы мәһз шәһәримизин ән көзәл кушләриндән бириндә атмаг истәјирләр.

Јох, јени сарајын үстүнлүкләрини сајмагла гуртаран дејил. Тәәссүф ки, бу үстүнлүкләрдән суи-истифадә едәнләр дә тапылыр. Нечә?

Билдијимиз кими, никаһ сарајы чәмиси бир нечә ај бундан әввәл «Күлүстан» шадлыг сарајынын биринчи мәртәбәсиндә јерләширди. «Күлүстан»ә дахил олмаг үчүн исә һәр кәс бир манат кирпи һагты вермәли иди. Одур ки, тој саһибләри әлдә вә хәрчә дүшмәк истәмир, никаһа јалныз ән јахшы адамларыны дә'вәт едирдиләр. Јени сарајда кирпи һагты ләғв едилиб. Бу, ө'ладыр! Лакин бундан истифадә едән бир чох кәнчләр, демәк олар ки, бутун гонуглар өрәбаларыны, дост-таныш ларыны, үмумијјәтлә әрзу едәнләрини һамысыны јени сарајa—никаһа дә'вәт едирләр. Бир дә көрүрсән ки, тәзә евләнән бир чүт кәнчин јанында 30—40, бә'зән даһа чох адам сарајда дахил олур. Сорушса биләрсиниз: бунун нәји пидир; хејир иш һәјатда бир дәфә олур дәі... Доғрудур. Лакин ону да нәәрә алмаг лазымдыр ки, никаһ—һәлә тој демәк дејил. Тој бүтүн јахшы адамлары дә'вәт

РӘНКЛӘР ДҮНЈАСЫНЫН «СӘЈЈАҺ»Ы

Күлләрә иллустрасија вердији һагыллары ширин бир дилдә гоншулугдакы көрпәләрә данышыр, бу көрпәләр вә кичик гардашы Руслан, чох вахт да јашыдлары үчүн чүрбәчүр ојунлар, тамашалар дүзәлдир, күкләрләр палтарларны да өзү тикир. Тәсадүфи дејилдир ки, бу гыз ушаглар тәлгинә ән ики јашы тамам олмаг бу тарда јашајыб чох мәһ кестәрир-ләр. Бакыдакы 134 нөмрәли мәктәбин алтынчы синиф шакирди Күлнарә Халыгова бош вахтында ојунлар, рәсм, мултипликасија аләминдә кечирир. Јахшылыгда јашајан вә ја онунла бир синифдә охујан ушаглары да өз аләминә сәјаһәтә дә'вәт едир.

О, бутун асудә вахтыны рәсм чәкмәјә һәср едир, мултипликасија филмләринин сүжетләрини вә тәһрәманларыны өзүнүн гавradығы кими тәсвир едир. Күлнарә өзү ја онунла бир синифдә охујан ушаглары да өз аләминә сәјаһәтә дә'вәт едир.

Тәнсиллә мүнәнди-технолог олан валиде-ләри белә һесаб едирләр ки, Күлнарәнин бу һәвәси бәлкә дә әмиси Халыг Халыговун кенери илә бағлыдыр. Ахы о, «сандыгчы» иди, сандыгларда, дикәр ев мүхәллефатына мәһарәтлә бәзәк вурурду...

Н. БАРСКИ,
Азәрниформ мүхбири.

ЈОЛ ӘҺВАЛАТЫ

Һөрмәтли редаксија!

Ермәнистан ССР-ин Вәрденис рајонундан Бакы шәһәринә көләркән раст кәлдијим, шаһидә олдуғум әзабшынаалыглар олмасајды, јегин ки, бу мәктубу јазмаздым. Бу һадисә 28 август 1988-чи ил тарихдә олмуш дур. Һәмин күн 99-20 АГЛ нөмрәли «Икарус» маркалы автобусда сәрнишин әлиндән төрәнәмәк мүмкүн дејилди. Сәһәр-сөһәр кассада ад-әмаи елә мишдиләр ки, бутун биллетләр сатылмыш. Лакин бә ки, автобус төрәнди һәр шеј ајдын олду. Сән дә мә дерд јерә—42, 43, 44 вә 45-чи јерләрә билет сатылмаЈыбмыш. Көрүнүр, сүрүчүләр кассирлә әввәлчәдән разылыга кәлибләрмиш. Автобус өз маршруту үзрә рајонданы дајанчағдан төрәнәнә сонра 7 кәнддән кечир. Вә һәмин кәндләрдә ән јехјли сәрнишин кетурулур. Иштаһларысы сахлаја биләмәјән сүрүчүләр бош јерләрә олмамасына бахмајараг, сәрнишин јығмагда давам едирдиләр. Вәзијјәт о јера кәлиб чатмышды ки, автобусун ортасында ајаг үстә дурмаг белә мүмкүн дејилди. Артыг, билети олан сәрнишинларын дә рәһатлығындан өзәр-өламәт галмамышды. Сәрнишинларын е'тиразына әсла мәһәл гојулмурду. Иш о јера чатмышды ки, сүрүчүләр сәрнишинләри тәһгир етмәкдән дә чәкинмирдиләр.

Дүшүнүрдүм ки, бу өзбашыналыг узун чәкмәјәчәк, јолда нәзарәтчиләр јохлама апарачаг, сәрнишинләрә билетләр сатылчаг вә јығылан пуллар дөвләтә кечирилчәкдир...

Нәһајәт, автобус Кировабад—Јевлах шосе јолунда 47-77 нөмрәли ГАЗ-24 маркалы нәзарәт автомобили тәрәфиндән дајандырылды. Амма нәзарәтчиләр дә өз нәбасиндә һеч нә јох мәһәл гојмадан сүрүчү илә ачыг-ајдын сөвдәләшдиләр вә бә'з јолуму давам етдик.

Көрүнүр, әлкәмиздә өүс'әт алан јенидәнгурма, ашкарлыг вә демократија белә адамлара вә онларын чалышдыглары тәшкилатлара сирајет етмәмишдир. Бу нә минләрлә вәтәндашын һаглы наразылығына сәбәб олур.

З. НАҒЫЈЕВ,
В. И. Ленин адына АПИ-нин һүгуг мәсәләләриндән.

ТӘСӘВВҮР БЕЛӘ ЈАРАНЫР

Јахын күнләрин сөһбәтидир. Ч. Чаббарлы мејданындан кечирдим. Ики нәфәр кәлмә јуз гадыны мәнә сәмимијјәтлә салхалыб мејданын ортасында ујаланы һејкәлин кимә мәхсус олдуғуну сорушду. Фохрлә онун Азәрбајчанын Шекспири, драматург Чәфәр Чаббарлынын һејкәли олдуғуну изаһ етдим, сонра да өзүм мүштәри көзү илә һејкәли башдан ајаға сүздүм. Һејкәлин габағында, јердә күл-чичәк өнүнә үч ит узанараг өзләрини күнә вериридиләр. Мән итләри орадан говдум. Бу һәрәкәтимә гадынлар күлүшдүләр. Јаман пәрт олмушдум.

Сонра бир нечә дәфә дә јолумуз һәмин мејдандан салдым. Јенә дә өјнә вәзијјәтин шаһиди олдум. Әтрафда исә бә'зи үзәнләрә тичарәтчиләр саға-сола бахмадан ишләрини өдә ирдиләр. Шәнбә-базар күнләри исә мејданы кабаб түстүсүнә дә тутурлар.

Бакынын дөмирјол гапысы бу мејдана ачылыр. Ч. Чаббарлы мејданында пирожки, сигарет, мүхтәлиф сагтылар, алабәзәк көјнәкләр сатылмаг-һагг-һесабда да чамааты алдадырлар, шәһәримиз, мејданларымызы бәрәдә бир тәәссүрат ојатмаг нә дәрәчәдә дүзкүндүр? Әдәмзәмы ки, бу мејданы әдәбијјат мәркәзинә чевирәк? Бурада китабларын, күлләрин сатышына ташкил едәк. Мәнчә, бу дә бир мәсәдәјә јүнүлмаз. Амма һејкәлләримизин габағына гојмаға күл тапылмыр.

Натиг ӘЈЈУБОВ,
рәссам.

СОНРА КЕЧ ОЛАЧАГ

Пешәмәјә әлаләдар республикамызы мүхтәлиф рајонларында ишләмәли олуруг. Һәр дәфә дә дитәтдән јајынмыш, бикәнәлик үзүндән бәрбад һала дүшмүш тарихи әбидәләри көрдүкчә үрәјимиз ағрајыр.

Кәдәбәј рајонунун әразисиндә дә белә әбидәләр чохдур. Һәдәсә тарихчиләримиз, археологларымыз бу әбидәләри јундулар. Бикәнәлик үзүндән онлар чүчүлү, харабазарлыға чевриләчәк.

Кәдәбәјин мәркәзиндә еј ән адлы чајын-сар саһилиндә «Гала» адланан јердә гејдә албан галасы чүчүлү кедир. Бә'зи башаба адамларса орада хәзинә ахтарарар. Галада бир галалыг гојмајыблар.

Славјанка кәндинин јухары тәрәфиндән албан гәбирләнаны да хүсуси ев тикилән тәрәфиндән бәрбад һала салынмышдыр. Гәбирләрин өнүндән чыхы ашајлар, онларын тарихи әһәмијјәтини баша дүшмәјән адамлар тәрәфиндән сындырылыб дағыдылыр, гәбир дашларында исә тикинтидә истифадә олунур. Кәндин 500—600 метрлијиндә јерләшән кичик гәбирстанданы сәрдаба гәбирләр дә бу кәндидир.

Кәдәбәј чајынын саг саһилиндә мешәнин өнүндәки албан галасы, Хархар кәндинин ашағы тәрәфиндәки албан гәбирләри нисбәтән јахшы вәзиддир. Бәјүк Гарамурад кәндинин үст тәрәфиндә албан килсәси јерләшир. Кичик Гарамурад кәндиндә исә тез дашларына раст кәлирик. Маариф кәндиндә ев тикилән заман тапылан чүрбәчүр мүнүгларса бир гәдәр олараг ушагларын ојунчаг ләвазимдир.

Бутун бунлары садаламаг да мәсәдимиз одур ки, археологлар, јерли тәшкилатлар нә үчүн бу әбидәләрлә марагланмасынлар? Мәкәр онларын бундан да вачиб ишләри вар? Бәлкә һәјәчан тәбилинин сәси онларын гулағына јалныз бу һүмәтли сәрвәтләр тамамилә дағыдылдыгдан сонра чатачаг?..

К. ПӘНАҺЛЫ,
Ш. БАБАЈЕВ,
Азәрбајчан ССР ЕА Кеолоҹија Институтунун баш елми ишчиләри.

ЧИЛЛӘКӘН

Емеркетиләр гәсәбәсиндә јашајырыг. Јахшы перспектиф олан бу гәсәбә тикинти вә абадлыг сәвәсиндә ән ишләјирмиш. Лакин кәдәнсә, јашадығымыз бешмертәбәли јатагхана бинасы һеч кәсин јаҺына дүшмүр. Белә олмасајды, бина биналарын да шә'ладанын тәбии газдан, отаглары гыздыран истилик системиндән, һәјәтләри вә блоклары нура гәрг едән күндүз лампаларындан, кеј-фијјәтли тә'мирдән бизә әз пај дүшәрдә, һәлә дикәр хырда-пара шејләри дејирик. Дүз 15 илдир ки, јатагханамызда кәлән јоллары чилләкән елә бағлајыб ки, әлагәдар тәшкилатлар һеч чүр бизә тәшрәф бујура билмирләр. Амма үмидимизи итирмәмишик.

Бәдәјәт ӘЛИЈЕВ,
Шамхор рајону, Күр гәсәбәси.

ҮМИД ЈАХШЫ ШЕЈДИР...

Емеркетиләр гәсәбәсиндә јашајырыг. Јахшы перспектиф олан бу гәсәбә тикинти вә абадлыг сәвәсиндә ән ишләјирмиш. Лакин кәдәнсә, јашадығымыз бешмертәбәли јатагханамыза кәлән јоллары чилләкән елә бағлајыб ки, әлагәдар тәшкилатлар һеч чүр бизә тәшрәф бујура билмирләр. Амма үмидимизи итирмәмишик.

Бәдәјәт ӘЛИЈЕВ,
Шамхор рајону, Күр гәсәбәси.

ӘЛАЧЫМЫЗ СИЗӘДИР

Шәнбә рајонунун Әнзәбејов кәндиндә јашајырыг. Раст кәлдијимиз бүрократчылыг бизи бу мәктуб јазмаға мәчбур етди. Бу илин мајында мәһәллә кедән јолун сакинләрдән бири тәрәфиндән зәбт едилиб, кәсилмәси барәдә Шәнбә рајон Сәләсүз кәнд ХДС Ичраијә Комитәсинә өрнәк илә мүраҹиәт етдик. Мәһәл гојан олмады. Икинчи дәфә мүраҹиәт едиб нәтичәни көзләмәјә башладыг. Бундан да бир сосог чыхмады. Үз тутдуг рәһбәрләримиз. Әввәлчә Шәнбә рајон ХДС Ичраијә Комитәсинә өрнәк јазыб бildирдик ки, јолун ачылыб-дүзәлдилмәсинә көмәклик көстәрсинләр. Бир мүддәт сонра мәктубумузун сорағы рајон дахили ишләр шө'бәсиндән кәлди. Амма нәтичәсиз галды. Нәәбәти өрнәнә исә рајон прокурорлуғуна јазмалы олдуг. Бундан да бир кар ашмады. Елә ки, әлимиз јер јердән үзүлдү, үз тутдуг Мүхтар республикамын јухары тәшкилатларына. Фикирләшдик ки, бәлкә «ашаылара» јенидәнгурма һәлә кәлиб чатмајыб. Сан демә, «јухарылар» да көнә әдәтләрдән ај чәкмәјибләр. Одур ки, әлачысы галыб сизә мүраҹиәт етмәли олдуг.

Мәһәллә сакинләри адындан:
Сәрдар ИБРАҺИМОВ.

ХӘСТӘЛӘР

Фәрјадыма һарај нәди, һај нәди!
Нечә дејә, нечә күлә хәстәләр?!
Палаталар үзәнкиләр күндүзү,
Имдад олмаз, истәр елә хәстәләр.

Ачыг бағар, ачыш-вериш бүрдәдәк,
Пулу олан фиккиндәдир, турдәдәк,
Муалиҹә нә вахт сусур, гуртарыр,
«Өз ишини көрәк бизә хәстәләр».

Саниттарка сестрадан чох алыр,
Иштаһлар күндән-күнә чохалыр,
Буфетчидә инсаф, мүрәвәт јухалыр—
Мәнтәг олуб гыр хәшлә хәстәләр.

Кәкимләрин бурда ады-саны вар,
Кишиләрин шәһәрә вар, шаны вар,
Санма бир аз гејрәти вар, ганы вар—
Бу тәрәфә чәтин кәлә хәстәләр.

Вәләф, охла рәнгләрә көзүндән,
Рүшвәтхорлар гој кирәкси сөзүндән,
Дағылыблар һеч чыхмасын өзүндән,
Онлары да салар дилә хәстәләр.

Вәләф МИРЗӘ.

Мәтбуат конфрансы

Сөзүдә кечирилән XXIV јај олимпијә ојунларынын јекунларына көрә Азәрбајчан идманчылары мүттәфиг республикаларын, Москва вә Ленинград шәһәрләринин мајмәндәләри арасында 7-чи јери тутмушлар. Бу, ганаәтләндирмәли. Дүздү бәјүк мүвәффәгијјәтләр газанмаг үчүн республикамызда потенсиал имканлар вармы? Нәәбәти олимпија ојунларына нә кими һазырлыг көрүлүр? Ојунчусу олимпија чемпиону олан «Нефтчи» футбол командасы күчүлүр дестәсини төрк етмәк тәһлүкәси гаршысындадыр. Бу үјгунсузлуг республикамызын идман рәһбәрләри тәрәфиндән нечә ај мүзәкирә едилдиләр? Бу вә дикәр суаллар Азәрбајчан Журналистләр Иттифагынын вә республика Дөвләт Бәдән Тәрбијәси вә Идман Комитәсинин республика мәтбуат мәркәзиндә бирә кечирилән мәтбуат конфрансынын әсас мәсәләсу олмушдур.

Мәтбуат конфрансынын кириш сөзү илә Азәрбајчан Журналистләр Иттифагы идарә һеј'әтинин сәдри Х. Һачыјев ачмышдыр.

Республика Бәдән Тәрбијәси вә Идман Комитәсинин сәдри Ј. Мәммәдов олимпија ојунларынын јекунлары вә республикамызда идманын индики вәзијјәти һагтында әтрафлы мә'лумат вермишдир. Гејд едилмишдир ки, республикамызы олимпиадада илк дәфә бу гәдәр чох идманчы (19 нәфәр) төмсил етмиш вә илк дәфә бу гәдәр чох медал (4 гызыл, 1 күмүш вә 2 бүрүнч) газанылмышдыр.

Ј. Мәммәдов һөмчинин мәтбуат конфрансында иштирак едән күтләви информасија васитәләринин нүмәјәндәләринин «Нефтчи» футбол командасынын вәзијјәти вә бунунла бағлы көрүлән тәдбирләр һагтындакы суалларына да чаваб вермишдир.

ПРОВЕРЬТЕ ПРАВИЛЬНОСТЬ ОФОРМЛЕНИЯ АБОНЕМЕНТА!

На абонемете должен быть проставлен оттиск кассовой машины.

При оформлении подписки (переадресовки) без кассовой машины на абонемете проставляется оттиск календарного штёмпеля отделения связи. В этом случае абонемент выдается подписчику с квитанцией об оплате стоимости подписки (переадресовки).

ЛИНИЯ ОТРЕЗА

Для оформления подписки на газету или журнал, а также для переадресования издания бланк абонемента с доставочной карточкой заполняется подписчиком чернилами, разборчиво, без сокращений, в соответствии с условиями, изложенными в каталогах Союзпечати.

Заполнение месячных клеток при переадресовании издания, а также клетки «ПВ—МЕСТО» производится работниками предприятий связи и Союзпечати.

Пинская тип.

РЕДАКСИЈАНЫН ВӘ МӘТБӘӘНИН ҮНВАНЫ: 370146, БАКЫ—146, МӘТБУАТ ПРОСПЕКТИ, 529-чу МӘНӘЛЛӘ.

Редаксија VIII мәртәбәдә јерләшир.

ТЕЛЕФОНЛАР: Редактор—32-12-65; редактор мүавини—32-12-46; мәс'ул катиб—32-60-93; шө'бәләр; комсомол һәјаты вә әмәкчи кәнчләр—32-19-27; тәблиғат вә коммунист тәрбијәси—32-60-62; елм вә тәдрис мүәссисә ләри—32-19-09; јарадычы кәнчләр вә естетик тәрбијә—32-19-08; мәктәбләр—32-29-11; бөлмәләр: бәдән тәрбијәси, идман вә кутләви мүдафиә ишләри—32-60-62; комсомол прожектору—32-60-62; корректор—32-19-21; фотолабораторија—32-60-66; мә'лумат үчүн—38-53-69; мүһасибат—32-79-44; е'ланлар—38-53-63.

П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 М 1 2 3 4 5 6 7 8 БАКЫ. «КОММУНИСТ» НӘШРИЈЈАТЫНЫН МӘТБӘӘСИ. БАКУ, ТИПОГРАФИЯ ИЗДАТЕЛЬСТВА «КОММУНИСТ». ФГ 05189 Сифариш 8287